

ÖNCE UMUT ÖLÜR

Abdurrahman Günay

■ İnsan ölüme de alıştırmış!

Yeminle ağlayasım gelmedi bu kez. Sadece ağlar gibi oldum bir ara. Gözlerim doldu, bakışlarım imam efendinin yüzünde dondu kaldı, o kadar... “Yüzünde” diyorum çünkü musalla taşına konmuş bir sanduka olmadığı gibi müteveffa başında ve imamın arkasında, omuz omuza saf tutmuş cemaat de yoktu. Camiye hiç uğramadan kendi imkânlarımızla belirtilen kabristana geldik, birkaç otomobil içinde. İmam efendi bizi iki metre uzağında sıralı tutup aramıza mesafe bıraktırarak karşısına aldı ve bazı dualar okudu, fani hayata dair hatırlatmalarda bulundu iki üç dakika kadar. Zaten defin töreninde biz bizizdik. Kardeşler, birkaç eş dost, sanırım dışarıdan bir iki de görevli... Sessiz sedasız, “Bitse de gitsek!” havasında hızlıca başladı ve sona erdi merasim. Güneş gözlüklü kalabalığın cami avlusunu doldurduğu ve bol sayıda lüks aracın konvoy hâlinde arz-ı endam ettiği türden bir tören hiç değildi. Küresel ölçekte yayılan virüs salgınının izin verdiği koşullarda... Kısıtları olan basit, sade bir son görev, yalnızca... Yapıldı ve bitti.

Dönüş yolunda abimin arkadaşı Reşit Bey’in sürdüğü arabada arkaya oturdum. Yanıma da baba dostu Haluk Bey amca; öne, sürücü yanına da Dilaver abim kuruldu. En küçüğümüz Bahadır; eşini, ablamı, aynı tarafa gidecek olan annemin hâlen hayattaki arkadaşları Fatma ve Sabiha Hanım teyzeleri temsilen cenazeye katılan, biri Fatma teyzenin kızıymış diğeri de Sabiha teyzenin gelini; onları aldı arabasına. Kabristan çıkışından bir süre sonra gözden kayboldular. İstanbul trafiğinde binlerce otomobilin birbirlerinden yol çalarak ilerlemeye çalıştığı bir kurgu içinde, oyunun bir parçası olduk biz de. İştahla katıldık aralarına. Hayat; ölüm yokmuş, hiç olmamış, olmayacakmış gibi canlı, hırçın ve ihtirasla akıyordu kendi yatağında. Anlıyorum ki

hayatı yaşanır ve vazgeçilmez yapan onu ayakta tutan da insandaki bu önüne geçilmez tamahkârlık. Bir koşuşturmadır gidiyor işte.

Annemizin gasil işlemi sırasında aileden iki hanım çağıldılar içeri. Ben kapı ağzında, koridorda kaldım. Kapı açılıverince garip bir koku yürüdü dışarıya buharla birlikte. Bu koku ölüden mi, ölümden mi yayıldı? Ben derin düşüncelere dalacak hâlde olmadığımından kolay olanı seçtim; “Su buharı ve kimyasalların kokusu!” deyip kurtuldum kederin beni yakalamasından. Bu arada bir kadın görevli, üzerinde “Adile Bayrakçı” yazan sandukanın baş kısmına nakışlı bir yemeni bıraktı. Sonra avludaki, belediyece tahsis edilmiş cenaze arabasına yükledik Adile Hanım’ı. “Her canlı bir gün ölümü tadacaktır!” yazısı büyük harflerle uyarıyor ortalıkta dolananları ama pek önemseyen yok sanırım. Makaralı bir düzenek üzerinden içeriye doğru itildi tabut. Şoför ve yanındaki imam; “Korona tedbirleri gereği cenaze yakınlarından kimseyi aracımıza almıyoruz. Kendi imkânlarınızla gelin lütfen!” deyip yola çıktılar.

Ah annem, zaman seni öyle bir örseledi ki son beş yılında ölümü özler hâlde geldin, bilmez miyim? Gerçi ben yanında değildim işim, yaşantım gereği; mecburiyetten. Fakat anlamam, tahmin etmem için ayrı mekânın ve uzak mesafelerin ne hükmü var? Oğlun hissetmez mi sanırdın acılarını? Zaten olgun bir evlat, anasının yüreğine yabancı olabilir mi hiç?

Telefon açardım sana haftada en az iki kez, aynı saatlerde. Beklerdin benim aramalarımı, bakımını üstlenen Emine Hanım açar, hazır ederdi sana kablo-suz telefon ahizesini; “Al!” derdi, “İzmir’deki oğlun, konuş!” Sesin, ateşe benzin damlatılmış gibi harlardı ilkin. Ümitlenir, sevinirdim “Annem bu gün iyi!” diye geçirirdim içimden. Ama çabuk tavsardı ateşi içinin. Hiç kuşkusuz ne kadar belli etmesem, üstünü örtmeye çalışsam da benim sana ilişkin hislerimi, çaresizliğimi biliyor, anlıyordun ses tonumdan sen de. Söz dönüp dolaşır ihtiyarlık hâllerine, insanın faniliğine çıkar; “Allah ömür versin, bak iyisin bu gün!” dediğimde ikna olmazdın. “Ben dalında olgun armudum oğlum. Ama şükür yine de. Bugünleri gördüm.” diyerek beni kendi gerçekliğiyle üzmemeye çalışırdın.

Birkaç komşun vardı, gün içinde seni yoklayan. Bazen yaptıkları yemekten koyup getirirlerdi, duyardım. Emine Hanım’dan olsun, kardeşlerimden olsun ayrıca haberini alıyordum senin. Aynı kat komşun Sabiha Hanım’ı, iki kat altındaki Fatma Hanım’ı bilmez olur muyum? Kapıları gözlermişsin insan gel-sin diye! Yalnızlık, sessizlik pek zoruna gidirmiş; belki kabir sessizliğine tahammülün yoktu, o yüzden. Alışmıştın evin eski çağılıtısına, çocuklar birer birer evlenip el ayak çekilince zamanla... Önceleri bu sükûnet hoşuna gitmiş bile olabilir:

“Aman Enver, pek yordu bu hayat bizi. Biraz şöyle baş başa... Çocuklar da yerini yurdunu buldu. Yazlığımız da aylığımız da var çok şükür. Kışın burada yazın Altınoluk’ta...” derdin, kocanla sabah kahvenizi içerken. Aklına getirmek

istemezdin hastalığı, ölümü. Ama hayat bildiğini okuyordu. Tam sefa sürülecek çağ derken, önce kocanda tuhafliklar başladı. Ters, dengesiz tavırlar sergiliyordu artık. Bilemedin ya da konduramadın kocana hastalığı. Bir yaz günü sabah erkenden İstanbul'daki evinizden arabanızla yola çıkıp Altınoluk'a giderken olan oldu bir anda. O pek temkinli otomobil süren Enver Bey, dümdüz yoldan uğrayıp ekime hazırlanmış tarlaya kırıverdi direksiyonu. Allah'tan tavlı toprak önledi ötedeki ağaçlara çarpmanızı. Meğer o sıralar başlamışmış "demans" mıdır, "alzaymır" mıdır; o illet! Soranlara ilk zamanlar "Ne oldu, bilemedim. Bende film koptu!" derken yıllar içinde hepsi silindi belleğinden ve seni, çocuklarını bile tanımaz hâle geldi. Yine de bakımını üstlendin özveriyle. Arada sinirlenip seni hırpaladığı günler oluyordu; sineye çektin, katlandın hepsine.

Yaşamak bir tekrara, tekdüze bir alışkanlığa dönüştü sonra. Şükürle ve kabulle tüketilen bir süreç hâline geldi. Hani şişirilip ağzı bağlanmış balon vardır; durduğu yerde gün gün havası kaçır, küçülüp buruşur ya, işte öyle! Coşkusu kalmadı yaşamanın; her şey ilgi çekiciliğini, sürprizini, ahengini yitirdi ruhunda. Özlemin de beklentin de buharlaştı. Çocuklarının özel günlerde alıp hediye ettiği giyim kuşam bile lüzumsuz bir şeye dönüştü. "Teşekkür ederim, sağ ol! Düşünüp almışsın ama nerede giyeceğim ben bunu? Yazık paranıza, almayın artık. Dolap bunlarla doldu, evladım." demen bu yüzdendi. Yük hâline gelip ruhunu ezen ömrün abesliğindendi, bütün bunlar!

Acı dinmiyordu. Sevinçle keder, umutla esef ve pişmanlık hangi arada yer değiştirmişlerdi, anlayamadın. Elli küsur yıllık kocan-"Enver"-in bir gece koridorda, ayağı halıya takılıp üzerine yıkıldı. Belki halıya bile takılmamıştı, bir bahane, uyduruk bir sebepti; yerden güçlülükle doğrulup ayağa dikildin, ona yardım etmek için. "Hadi kalk!" dedin, kızdın ona. Var gücünle tuttun ellerinden, ayağa kalksın istedin. Ama olmadı. Acıyla uğundu kocan. Komşuların zilini çalmak, onları gecenin bir vakti rahatsız etmek ağırlığına gitti, yanına çöktün ve sabaha kadar ağladın kocanın durumuna, kendi çaresizliğine. Çocuklara haber verdin. Sabah da bir ambulans geldi kapıya, alıp götürdüler hastaneye kocanı. "Kalça kemiği kırığı" dediler. Şaştın bir kemiğin kendiliğinden kırılmasına, hayatta pek çok şeye şaşırдыңın gibi.

Ben işte o zaman, haberi alıp İstanbul'a geldiğimde anladım insanın bencilliğini, çıkarıcılığını, ikiyüzlülüğünü... Kardeş ilişkilerinin bile her yönden kirlemediğine tanık oldum. Babamızın kontrolünden çıkan malın mülkün üzerinden örtülü çekişme ve hesaplaşma zoruma gitti ama diyemedim kimselere, içime attım görüp bildiklerimi. "Paranın musluğu onda!" ile başlayan ve bunu, anne baba bakımına yönelik "görev ve sorumluluktan kaçma" gerekçesi yapan kolaycılık affedilebilir değildi benim nazarımda. Buna dair duygu ve düşüncelerimi sana açmadım bilerek. Hayatta her şeye şaşma üzüle onları yüreğinde biriktirmiş insan, bunu anlayıp not ettim bir yana o günlerde.

“Hatırlar mısın?” diyeceğim de nereden hatırlayacaksınız! Evin önünden bir taksiye binip Haydarpaşa Hastanesi’ne gitmiştik birlikte, İzmir’den geldiğim günün sabahı. Ortopedi servisinde kalıyordu babamız. Merdiven boşluğuna bakan baskın gri rengin içimizi daha da daralttığı iki kişilik bir odada, tepkisiz yatıyordu. Sol ayağına ipele bir ağırlık bağlamışlar, karyola başlığından aşağı sarkıtmışlardı. Dilaver abim refakatçiydi, babamızın başında. Sağlık çalışanları boykotu yüzünden iki üç gün sonraya ertelendiğini söyledi ameliyatın. Baktım, diğer kardeşlerin ilgisizliğinden yakınıp duruyor. “Bu gece ben kalayım. Annemi de al, siz gidin. Biraz dinlen.” dedim. “Yarın öğleye doğru gelersin, ben de akşama İzmir’e dönerim, görevimin başına.”

Abimin tarif ettiği gibi usulünce, gece altına serilmiş ıslanan bezi değiştirdim üç saatte bir. Serum bağıydı elinde, iğne ucu gire çıka morartmıştı damarlarını. Zorla su içirmeye, özel karışimli bir vitamin-bir tür mama-vermeye çalıştım ama acıkmayı, susamayı unutmıştu çoktan. Hayatın acı tarafıyla yüzleştiğimi bilerek ertesi gün öğleye doğru vedalaştım babamla. Son veda! Anlından öptüm. Tepkisizdi yine. Sana bunları da ayrıntılı anlatmadım o gün, üzülmeni istemediğim için.

Gün boyu tekerlekli sandalye üzerinde oturmaktan kabaların acır, erkenden yatmak isterdin. Otururken de dizlerine ince bir battaniye örterdin, ayakların üşümesin diye. Soğuktan hoşlanmazdın. Seni ıslak zemine yatırırken beyaz örtün içinde, yağmur serpeliyordu. Kürekler çalıştı el birliğiyle. Biliyor musun, bundan böyle hep yatacaksın ve kabaların da hiç acımayacak. Babamdan ve senden sonra-daha öncekileri çoktan unuttum-ölümle ilgili kaygılarım da büsbütün silindi. Ölüm bana korkulacak, kaygı duyulacak bir olgu gibi gelmiyor artık. Bu duyguya nereden vardım dersin, söyleyeyim: “Ölmeden önce ölmüş kişi.” ve önce umut ölmüş insanda anne!

Yaşamayı besleyen damar umuttan gelirmiş; işte o damar kesildi sizden sonra bende. Ölümü kanıksamam; “İnsan, ölüme alışır mı!” demem bundan. Ama sana söz, bir tarafım eksik ve yaralı da olsa yaşama hakkımı sonuna kadar savunup kullanacağım. Merak etme, acıyı tatlandırmanın bir yolunu mutlaka bulacağım anne.